

ТАЛДОО БРИФИ

АРАЛЫКТАН БИЛИМ БЕРҮҮДӨГҮ ИННОВАЦИЯЛАР МЕНЕН КӨЙГӨЙЛӨР ЖАНА ПАНДЕМИЯДАН
КИЙИНКИ САНАРИПТИК ТРАНСФОРМАЦИЯНЫН КЕЛЕЧЕГИ: КЫРГЫЗСТАНДАН АЛЫНГАН ДАЛИЛДЕР

Кыскача мазмуну

- Өкмөттүн демилгелерине жана ыктыярчылардын билим берүү инновацияларына карабастан, Кыргызстандын мектеп системасы пандемия учурунда пайда болгон көйгөйлөргө даяр болгон эмес.
- Ага чейин маргиналдашуу коркунучуна эң көп дуушар болгон окуучулар – кыздар, этникалык азчылыктын өкүлдөрү жана айыл же алыскы аймактарда жашагандар – тобокелчиликке көбүрөөк дуушар болгон.
- Билим берүүнүн сапатын жана жеткиликтүүлүгүн жакшыртууда аралыктан билим берүү натыйжалуу болушу үчүн ал масштабдуу санариптик трансформация жана кызыкдар тараптардын кеңири катышуусун талап кылат – бул азырынча ишке ашырыла элек.
- Бул багытта төмөнкү сунуштар берилет:
  - Мектептердин санариптик инфратүзүмүн бекемдөөнү улантуу.
  - Санарип окуу платформаларынын натыйжалуулугун жана жеткиликтүүлүгүн жогорулатуу.
  - Мугалимдер менен окуучуларга санариптик компетенцияларды үйрөтүү.
  - Санариптик педагогиканын инновациялык моделдерин жана практикаларын аныктоо жана масштабдоо механизмдерин түзүү.
  - Мугалимдерди окутуу программаларын олуттуу түрдө жаңыртуу.
  - Аялуу топторду колдоо боюнча стратегияларды иштеп чыгуу үчүн деталдуу бөлүштүрүлгөн (дезагрегирленген) маалыматтарды чогултуу.

Киришүү

COVID-19 пандемиясынын башталышы менен дүйнө жүзү боюнча мектептер эшиктерин жабууга аргасыз болуп, миллиондогон окуучуларды билим алуу мүмкүнчүлүктөрүнөн ажыратышты же мектептен тышкары билимин улантуунун жаңы жолдору менен иштөөгө аргасыз кылышты. Бул глобалдык сценарий Кыргызстанда билим берүү системасындагы алсыздыктар жана татаал географиялык рельеф менен толукталган.

Мектептердин аргасыз жабылышы Кыргызстандагы мектеп системасындагы көйгөйлөрдү даана көрсөттү. 2020-жылдын 16-мартынан тартып үч жумага жабылган мектептер биринчи класстан башка бардык окуучулар үчүн 2021-жылдын 1-апрелине чейин аралык форматта улантылган. Мектеп инфратүзүмүн, интернеттин жеткиликтүүлүгүн жана мугалимдердин, окуучулардын жана ата-эnelердин техникалык мүмкүнчүлүктөрүн эске алганда онлайн окууну киргизүү дайыма эле даана максаттарга жана милдеттерге дал келе берген эмес.

Онлайн окутууга өтүүгө карата жооптор ар түрдүү болду. Билим берүүдөгү технологиялык жана педагогикалык инновациялар мугалимдердин, өкмөттүн жана башка кызыкдар тараптардын демилгелеринин натыйжасында пайда болду. Ошол эле учурда, буга чейин билим берүүдө маргиналдашуу коркунучуна эң көп дуушар болгон окуучулар – кыздар, этникалык азчылыктын өкүлдөрү жана айыл же алыскы аймактарда жашагандар – пандемиянын айынан тобокелчиликке көбүрөөк дуушар болгон.

Бул контекстте Кыргызстанда, Монголияда жана Тажикстанда мектептеги билим берүүнүн сапатын жана жеткиликтүүлүгүн жогорулатуу үчүн аралыктан окутуу” долбоору 2021-жылы демилгеленген. Долбоордун максаты – аралыктан окутуудагы инновацияларды, көйгөйлөрдү жана санариптик

трансформациянын келечегин аныктоо үчүн бул үч өлкөнүн аралыктан билим берүүнү колдонуу тарыхыйбасын изилдөө болгон.

Билим берүүнүн жеткиликтүүлүгүндөгү жана сапатындагы теңсиздикти жоюу үчүн аралыктан билим берүүнү колдонууга өзгөчө көңүл бурулду.

Бул талдоо каты долбоордун үч фазалуу методологиясын кыскача баяндап, Кыргызстандагы талаа изилдөөлөрүнүн негизги жыйынтыктарын сунуштайт: аралыктан билим берүүгө даярдык, аралыктан билим берүүдөгү инновациялар, инновацияларды ишке ашыруудагы тоскоолдуктар, аралыктан билим берүүнүн окуучулардын аялуулугуна тийгизген таасирлери. Ошондой эле аралыктан билим берүү жана санариптик трансформация кантип Кыргызстандагы жана башка өлкөлөрдөгү билим берүүнүн сапатын жакшыртууга жана жеткиликтүүлүгүн кеңейтүүгө жардам берери боюнча сунуштарды камтыйт.

Методология

Долбоор үчүн керектүү маалымат үч фазада чогултулду. Саясий контекстти түзүү максатында алгачкы фазада (аралыктан) билим берүү жана санариптешүүгө байланыштуу статистикалык маалымат, программалык документтер, илимий изилдөөлөр жана жалпыга маалымдоо каражаттарынын билдирүүлөрү талданып, кабинеттик изилдөө жүргүзүлдү.

Экинчи фазада изилдөө тобу жергиликтүү биликтин өкүлдөрү, мектеп жетекчилери, маалымат технологиялары жана аралыктан билим берүү адистери менен 44 жарым-жартылай структураланган маектешүүлөрдү, ал эми окуучулар жана ата-эне

лер менен 26 фокус-топтордогу талкууларды өткөрдү жана ошондой эле катышып-байкоо жүргүзүү максатында изилдөөчүлөр 10 күн бою сегиз үй-бүлө менен чогуу жашашты. Талаа изилдөөлөрүн өткөрүү үчүн төрт аймак тандалган (1-таблица).

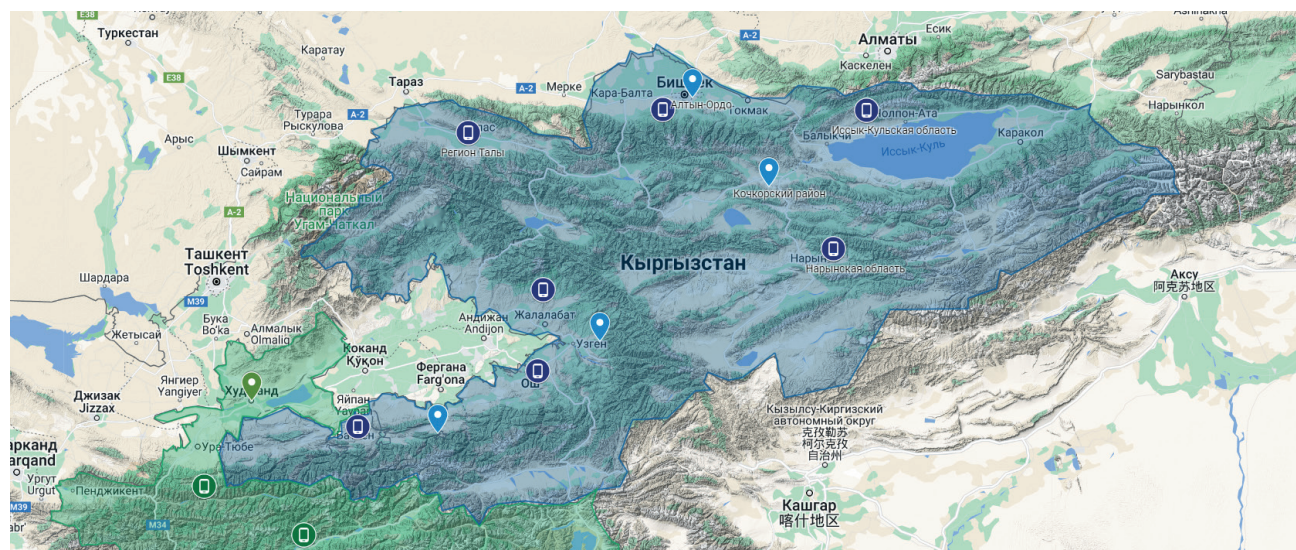
1-таблица: Талаа изилдөөлөрү өткөн жерлер

Аталышы	Калктуу конуштун түрү	Облус/ шаар	Эмне үчүн тандалды
Өзгөн	Шаар	Ош	Мектепке барган балдардын саны улуттук орто көрсөткүчтөн төмөн Көп сандагы өзбек тектүү тургундар
Кочкор	Айыл	Нарын	Мектепке барган балдардын саны өлкө боюнча орто көрсөткүчтөн төмөн Тоолуу аймак Эки тилде окутуу
Алтын-Ордо	Конуш	Бишкек	Инфратүзүмү начар өнүккөн Көп сандагы ички мигранттар
Үч-Коргон	Айыл	Баткен	Жакырчылыктын деңгээли улуттук орто көрсөткүчтөн жогору Көп тилде окутуу Көбүнесе этникалык азчылыктын өкүлдөрү жашайт (өзбек жана тажик)

Үчүнчү фазада экинчи фазадагы талаа изилдөөлөрүнүн жыйынтыктарынын негизинде сурамжылоо инструменттери иштелип чыкты. Аралыктан окуу тууралуу пикирлер менен тажрыйбаларды жана билим берүүдөгү өзгөрүүгө даярдык деңгээлдерин түшүнүү максатында изилдөө тобу 8-10-класстардын окуучулары (14-17 жаштагылар) жана мугалимдер менен сурамжылоо өткөрдү. Сурамжылоого жети облус менен Бишкек жана Ош шаарларынан 180 мектептин 3577 окуучусу жана 896 мугалими катышты.

Аралыктан окууга даярдык

Сурамжылоо мугалимдер менен окуучулардын аралыктан окууга даярдыгын оң жана жогору баалагандарын көрсөткөнү менен, бул окуучулардын

2-таблица: Изилдөө өткөн жерлер

мугалимдердин окутуунун мындай форматына кандай мамиле жасаганы жөнүндө терс көз караштарына дал келбейт. Бул жыйынтыктар аралыктан (онлайн) окууга гана эмес, аралаш окууга да өтүүнү каалабаган мугалимдердин жана окуучулардын мамилесине дал келбейт. Мисалы, мугалимдердин 83% аралыктан билим берүү “окуучулардын билим жана көндүмдөрүнүн сапатын олуттуу начарлатты” деп айтышкан.

“Мугалимдер эмне кыларын билишкен жок. Билим берүүнүн сапатынын төмөндөшүнө гаджеттердин жетишсиздиги жана компьютердик сабаттуулуктун төмөндүгү себеп болду. Балдарыбызды жигердүү тарта алган жокпуз. Чоң көйгөй – интернеттин ылдамдыгы төмөн. Мугалимдердин кийинки негизги көйгөйү ата-энелер. Көпчүлүк ата-энелер онлайн окутуунун маанилүүлүгүн билишпейт. Алар жоопкерчиликти сезишкен жок. Айрыкча айыл жеринде балдарды айыл чарба жумштарына тарткан учурлар кездешет”.

(Маек, мугалим, Баткен)

Көптөгөн мугалимдер салттуу офлайн сабактарды менталдык модел катары кабыл агандыктан альтернативаларды сунуштай албай калган. Жыйынтыгында аралыктан окуу салттуу сабактарды теле-сабактар, ютуб видеолор же ватсап сыяктуу месенжерлер аркылуу өткөрүлгөн формалдуу сабактарды өткөрүү менен чектелип калган. Мугалимдердин 13% гана аралыктан окутуу билим берүүнүн “салттуу” түрлөрүнө караганда жакшыраак деп эсептешет.

Окуучулар үчүн техникалык каражат менен Интернеттин жеткиликтүүлүгүнө кошумча өзүн-өзү уюштуруу жана көз карандысыз иштөө көндүмдөрү

аралыктан окууга даярдыгына олуттуу таасир эткен. Окуучулардын технологияларды өздөштүрүү деңгээли мугалимдердин компетенциясы менен технологиялардын жеткиликтүүлүгүнө дагы көз каранды болот.

Окуучулардын жарымы мугалимдер көбүрөөк үй тапшырмаларын беришкенин жана үчтөн бири аралыктан билим берүүнүн башка терс жактарын айтышса, көпчүлүгү мугалимдер көбүрөөк көңүл бурушканын (61%) жана кызыктуу тапшырмалар менен долбоорлорду (72%) беришкенин айтышты.

Аралыктан билим берүүдөгү инновациялар

Изилдөөгө катышкан мугалимдер “инновация” терминин өтө кеңири чечмелеп, көбүнчө жаңы тажрыйбаларды киргизүү жана башка мектептерде сыналган жаңы материалдарды же педагогикалык ыкмаларды киргизүү менен байланыштырышкан. «Инновация» термини изилдөөгө катышкан мугалимдер тарабынан кеңири чечмеленген, көбүнчө жаңы практикаларды киргизүү жана башка мек-

тептерде сыналган жаңы материалдарды же педагогикалык ыкмаларды камсыз кылуу менен байланышкан.

“Кыргыз тилиндеги материалдардын интернетте таралышы жетишкендик болду. Ага чейин кыргызча материалдарды табуу бир топ кыйын эле.... [Азыр] кээ бир мугалимдер интернетте өздөрүнүн каналдарын ачуу менен алек”.

Информатика мугалими, Бишкек

Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан көрүлгөн иш-аракеттерден тышкары, респонденттер пандемия учурунда пайда болгон кырдаалга инновациялык жана тез жооп берген төмөнкү уюмдарды аташкан:

- **Мугалим онлайн мектеби** – 2020-жылдын жайында мугалимдерди окутуу максатында жаш профессионалдар тобунун ыктыярдуу демилгеси катары түптөлгөн. Алгачкы беш айда беш курс иштелип чыгып, аларга 1500 шаардык жана айылдык мектептердин мугалимдери катышкан. Бүгүнкү күнгө чейин Мугалим онлайн мектеби иштеп чыккан курстарга 3000ден ашуун мугалим катышкан.
- **Кыргызстандагы Хан Академиясы** – Хан Академиясынын окуу материалдарын кыргыз тилине которуу. Алгач ыктыярчылар тарабынан башталып, андан соң жергиликтүү жана эл аралык уюмдар тарабынан колдоо тапкан. Учурда бул демилгенин өлкөнүн бардык аймактарында 200гө жакын мугалим элчилери бар.
- **Санарип мугалим окуу борбору** – Пандемия учурунда окуу борбору алыскы аймактардагы

мугалимдерге аралыктан окутууга өтүүгө байланыштуу маселелер боюнча ыкчам методологиялык колдоо көрсөткөн. Ал учурда 1000ден ашуун мугалим санариптик сабаттуулугун жогорулаткан. Бүгүнкү күндө анын ютуб каналында 17 миң катталуучу, ал эми фейсбук тобунда 30 миңге жакын мүчө бар.

- **Онлайн мектеп билим берүү платформасы** – Пандемия учурунда түзүлгөн Онлайн мектеп 48 ыктыярчы мугалим алып барган бир катар вебинарлардан башталган. Вебинарлар онлайн окуу боюнча багыт берүү жана үйдөн билим алуу боюнча ата-энелерге кеңештер сыяктуу темаларга өткөрүлгөн. Андан соң 48 ыктыярчы мугалим кыргыз тилиндеги 72 сааттык онлайн сабактардын платформасын иштеп чыгышкан.

Ата-энем интернетти же телефонду колдонууга уруксат берген эмес, себеби алар зыяндуу деп эсептелген. Бирок окушум жана классташтарым менен байланышта болушум керек болгондуктан атам телефон сатып берди. Интернеттен маалымат издегенди жана ватсап менен зумду колдонгонду үйрөндүм. Классташтарым менен онлайн сүйлөшкөнү көп убактым болду”.

Жогорку класстардын кыз окуучулары менен өткөн фокус-топтогу талкуу

Инновацияларды ишке ашыруудагы тоскоолдуктар

Мугалимдер инновацияларды ишке ашыруудагы төмөнкү негизги тоскоолдуктарды аташты:

- Каржылоонун жетишсиздиги (43%)
- Окутуу жабдууларынын жетишсиздиги же эскилиги (37%)
- Окуучулар менен ата-энелердин билим алууга умтулуусунун начардыгы (39%)
- Ашыкча жүктөм (34%)
- Реформадан чарчоо (26%)

Изилдөө инновацияларды ишке ашыруудагы кемчиликтерди, анын ичинде мектептеги билим берүүдөгү инновацияларды, инновациялык идеялардын түрлөрүн жана кесиптик жамааттарды түзүүгө багытталган практикаларды аныктоочу концептуалдык алкактын жоктугун аныктады.

Педагогикалык жамааттарда социалдык уюмдашуунун жана кесиптик өз ара аракеттенүүнүн практикасынын жоктугу, инновацияларды аныктоого, баалоого жана ишке киргизүүгө, алардын ишке ашуусуна байкоо жүргүзүүгө жооптуу түзүмдөрдүн натыйжалуулугунун төмөндүгү, ошондой эле ата-энелердин, мугалимдердин жана окуучулардын жамааттарын түзүү менен байланышкан практиканын өнүкпөгөндүгү аныкталган.

Мындан тышкары, мектептер көп учурда технологияларды жакшы өздөштүргөн мугалимдерди жаңы шартта кыйынчылыктарга дуушар болгон мугалимдерге жардам берүүгө милдеттендиришкен. Натыйжада, бул кошумча төлөнбөгөн иш жүктөмүн пайда кылып, тең укуктуу өнөктөштүк мамилелерди, кызматташуу жана командалык атмосфераны түзүүнүн ордуна жоопкерчиликти башкаларга жүктөөгө алып келген.

Аралыктан окуунун аялуу окуучуларга тийген таасири

Долбоор кыздар, этникалык азчылыктын өкүлдөрү жана айыл же алыскы аймактарда жашаган билим берүүдө салттуу түрдө четтетилип келген окуучуларга аралыктан билим берүүнүн тийгизген таасирине көңүл бурган.

Кыздар: Пандемия учурунда эркек балдарга салыштырмалуу кыздар үйдөгү иштерди көбүрөк кылган; мисалы, кыздардын 74% үй жыйыштырса, эркек балдардын 36% үй жыйыштырган. Экинчи жагынан, эркек балдар үйдүн тышындагы иштерди көбүрөөк жасаган. Мисалы, эркек балдардын 41% айыл-чарба иштери менен алек болсо, кыздардын 10% мындай иш кылган. Окуучулардын жарымына жакыны кенже бир туугандарынын окуусуна жардам беришкен – кыздардын 57% жана эркек балдардын 47%.

Кээ бир кыздар пандемия учурунда биринчи жолу уюлдук телефонго ээ болушкан, ага чейин консервативдүү/диний үй-бүлөлөр арасында социалдык медианын терс таасири тууралуу, айрыкча кыз-келиндерге, кеңири тараган түшүнүктөрдүн айынан телефон алып жүрүүгө уруксат берилген эмес. Аралыктан билим берүү Кыргызстандагы эркек балдар кечке бир жерде отура беришет, окууга кызыгуусу жок жана алардын билимине жумшалган каражат өзүн актабайт деген пикирлерди күчөттү. Окуучулар өздөрү кыздар тырышчаак жана жакшы окушат, ал эми эркек балдар өздөрүн уюштура албайт деп баалашкан.

Өлкө боюнча эркек балдар ата-энелерине акча табууга үч эсе көп жардам беришкен, айрыкча ата-энелер эркек балдарга караганда кыздарга үй

тапшырмаларын аткарууга жана/же кыздар менен китеп окууга көбүрөөк жардам берген аймактарда.

Этникалык азчылык топтору: Өзбек же тажик тилдеринде окуган окуучулардын 55% аралыктан билим алуу учурунда смартфонго, 39% планшет же ноутбукка ээ болушкан. Көптөгөн окуучулар ошол учурда технологияга биринчи жолу ээ болушкан. Бул көрсөткүчтөр кыргыз жана орус тилдеринде окуган окуучулардыкынан төмөн, алардын 70% ашыгы пандемияга чейин гаджеттерди пайдаланып жүрүшкөн.

Бул жамааттардагы балдардын санариптик ресурстарга жете албай келишинин себеби бир эле үй-бүлөлүк жакырчылык эмес. Пандемия учурунда иштелип чыккан онлайн курстардын ичинен бирөө эле өзбек тилинде болгон, ал эми тажик тилиндеги курстар иштелип чыккан эмес. Андан тышкары, билимге болгон көз карашка жана окутуу менен окууга болгон мотивацияга көбүнчө бул жамааттардагы балдардын «жетишүү идеалдарынын» төмөндөтүлгөнү таасир этет.

Айыл жана алыскы аймактар: Тоолуу айылдар начар өнүккөн инфратүзүм, жумушсуздук, аз ки-

реше жана чет жакка иш издеп кеткен көп сандыгы эмгек мигранттары менен мүнөздөлөт. Санариптик инфратүзүмдүн жоктугу жана интернетке кирүүгө болгон чектөөлөр пандемия учурунда чоң кыйынчылыктарды жараткан. Ошондой эле үй-бүлөлөрдүн социалдык-экономикалык абалы начарлап, жалпы киреше төмөндөп, жакырчылык өскөн.

Борбор шаарды курчап турган чоң конуштарда жашаган окуучулардын мисалында алыстык түшүнүгү географиялык гана эмес, социалдык-экономикалык дагы түшүнүк экенин изилдөө аныктады. Жакын жерде мектептин жоктугу жана коомдук транспорттун чектелүү болушу бул конуштарда жашаган окуучулар үчүн теңтуштар жамааттарын түзүүгө тоскоол болуп, классташтар менен алакаларды түзүүнү кыйындатат. Бул жагынан алганда, аралыктан окуу мектепке чейин узак жол жүрүп чарчоо жана ата-энелерге балдарын мектепке жеткирүү сыяктуу кыйынчылыктарды жеңилдетти.

Бул факторлорго кошумча, мугалимдер менен мектеп жетекчилеринин айтымында, көп балалуу үй-бүлөлөрдөн (88%), жакыр үй-бүлөлөрдөн (65%) жана/же толук эмес үй-бүлөлөрдөн (64%) чыккан окуучулар аралыктан билим алууда эң көп кыйынчылыктарга дуушар болушкан. Пандемия ошондой эле башталгыч класстардын жана/же энелеринин билим деңгээли төмөн жана/же пандемиядан кийин мектепти таштап кеткен окуучулардын арасында аялуулуктун жаңы түрлөрүн аныктады.

“Балдарыбыздын ар бирине насыяга телефон алып бердик. Бизге кыйын болду, ал эми малы барлар аларды сатып, балдарына телефон алып беришти.”

Энелер үчүн өткөрүлгөн фокус-топтук талкуу, Үч-Коргон.

Корутунду

Кыргызстандагы мектеп системасы пандемия учурунда пайда болгон кыйынчылыктарга даяр болгон эмес. Өкмөттүн аралыктан билим берүүнү уюштуруу аракеттерине жана ыктыярчылар жетектеген бир катар инновацияларга карабастан, сунушталган демилгелер жана программалар чачыранды болуп, масштабдары чектелүү болгон.

Буга чейин маргиналдашуу коркунучуна эң көп дуушар болгон окуучулар – кыздар, этникалык азчылыктын өкүлдөрү жана айыл же алыскы аймактарда жашагандар – тобокелчиликке дуушар бойдон калган. Смартфондорду окуу максатында колдонуу кыздарга жана айыл же алыскы аймактардагы окуучуларга кандайдыр бир пайдасын тийгизген. Эркек балдар үй-бүлөлөрүнө жардам берип, кошумча түйшүк тартышкан жана алардын окууга кызыгуусу жок деген пикирлер коомчулукта күчөгөн. Изилдөө ошондой эле аялуу окуучулардын башка топторун аныктаган.

Билим берүүнүн сапатын жана жеткиликтүүлүгүн жакшыртууда аралыктан билим берүү натыйжалуу болушу үчүн ал масштабдуу санариптик трансформация жана кызыкдар тараптардын кеңири катышуусун талап кылат – бул азырынча Кыргызстанда ишке ашырыла элек. Мугалимдерди даярдоону гана эмес, квалификацияны жогорулатуу программаларын жана мугалимдердин кесиптик жамаатарын өнүктүрүүнү камтыган билим берүү тармагындагы инновацияларды тез арада ишке ашыруу керек.

Сунуштар

1. Мектептердин санариптик инфратүзүмүн компьютердик жабдууларды камсыз кылуу, техникалык колдоо адисин ишке алуу жана интернеттин ылдамдыгын жогорулатуу, айрыкча алыскы, бийик тоолуу аймактарда, аркылуу бекемдөөнү улантуу.
2. Санариптик окуу платформаларынын натыйжалуугун жана жеткиликтүүлүгүн жогорулатуу. Буга учурдагы жана жаңы ачык билим берүү ресурстары менен онлайн китепканалар жөнүндө маалыматты кеңири жайылтып таанытуу, кыргыз, өзбек жана тажик тилдериндеги ресурстарды кеңейтүү жана жаңылоо, интерактивдүү форматта китептерди жана окуу куралдарын санариптештирүүнү улантуу кирет.
3. Мугалимдер менен окуучуларга санариптик компетенцияларды үйрөтүү. Окуучулардын мотивациясын жана өз алдынча иштөө көндүмдөрүн жогорулатуу ыкмаларын мугалимдерге үйрөтүү зарыл. Мугалимдердин мотивациясын жогорулатуу үчүн лидерлик жана кесиптик тармактарды, билим жана тажрыйба алмашууну активдүү өнүктүрүү керек.
4. Санариптик педагогиканын инновациялык моделдерин жана практикаларын аныктоо жана масштабдоо механизмдерин түзүү. Өзүн-өзү уюштуруунун, лидерликтин, ыктыярчылыктын жана инновациялык мугалимдер менен Предметтик мугалимдердин бирикмесинин ортосундагы алака түзүүнүн/нетворкингтин мыкты үлгүлөрүн колдоо.

5. Учурдун талаптарына ылайык мугалимдерди окутуу программаларын олуттуу түрдө жаңыртуу. Жаңы маалыматтык-коммуникациялык технологияларды педагогикалык ишмердүүлүктө колдонуу боюнча көндүмдөрдүн жетишсиздигин эске алганда квалификацияны жогорулатуунун мамлекеттик системасы мугалимдерге өз убагында методикалык колдоо көрсөтүүгө даяр болушу керек.

6. Аялуу топторду колдоо боюнча стратегияларды иштеп чыгуу үчүн деталдуу бөлүштүрүлгөн (дезагрегирленген) маалыматтарды чогултуу. Гендер, жашаган жери, ата-энесинин билим деңгээли жана этникалык азчылык макамы сыяктуу факторлор боюнча маалыматтар билим берүү системасынын жетекчилигине тийиштүү чечим кабыл алууда жардам берет. Аялуулуктар интерсекционалдык экенин эске алуу дагы маанилүү.

Бул иш Канаданын Эл аралык өнүктүрүү изилдөө борбору менен биргелешкен долбоору болгон Билим берүү билимдерин алмашуу жана инновациялар боюнча глобалдык өнөктөштүк тарабынан колдоого алынган.

Бул жерде айтылган көз караштар IDRC же анын Башкаруу кеңешинин көз карашын чагылдырбайт.

Байланышуу үчүн маалымат

Талдоо катты долбоордун кеңешчиси, Д-р Эмма Харден-Вулфсон (Dr Emma Harden-Wolfson) даярдады.

Долбоордун өнөктөштөрдү: Таалим-Форум (Кыргызстан, долбоорду алып баруучу); Nomadic Nature Conservation (Монголия); Анахита (Тажикстан).

Кошумча маалымат же долбоордун аралык/соңку отчетун жана материалдарын алуу үчүн төмөнкү адис менен байланышыңыз:

Д-р Жылдыз Доолбекова,
долбоордун жетекчиси, Таалим-
Форум, Москва көчөсү 191,
Бишкек, Кыргызстан

taalimforum@gmail.com

<https://kix.taalimforum.kg/>

Сүрөттөр © Ильяс Нурмамбетов